

ESIMERKKI: Verkkovälitteiset lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ja kärsimyskorvaukset

SUSILUOTO
asianajotoimisto / attorneys-at-law

1

Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö

Keski-Suomessa paljastui laaja seksuaalirikos: lapseksi tekeytyneen miehen epäillään ahdistelleen somessa lapsia – satoja uhreja ympäri Suomen

Poliisi epäilee, että mies tekeytyi alakouluikäiseksi lapseksi sosiaalisen mediassa ja houkutteli lukuisia lapsia seksuaalisiin tekoihin. Nuorin uhrit ovat olleet 8-vuotiaita. Poliisi epäilee, että uhreja voi olla jopa 200.

Miehen epäillään käyttäneen seksuaalisesti hyväksi jopa 200 lasta somessa – nuorin tunnistettu uhri 8-vuotias

Vain yksi rikosilmoitus

Tutkinnanjohtaja **Saara Asmundela** pitää huolestuttavana, että laajasta rikosepäilystä tuli poliisille ainoastaan yksi rikosilmoitus. Vanhempi oli löytänyt yhdeksänvuotiaan lapsensa puhelimesta keskustelun, jossa lapsi puhui ystävilleen epäilyistä. Kysyttäessä lapsi kertoi vanhemmalle, että epäilty oli pyytänyt häneltä kuvaa, jossa hän on ilman paitaa.

Netissä tapahtuvat lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset yleistyneet

Esim. Julia Korkman 5.9.2022 Editan koulutus Lapsi seksuaalisen teon kohteena

SUSILUOTO
asianajotoimisto / attorneys-at-law

2

I -- Verkkovälitteisten seksuaalirikosten haitallisuus

- Olemassa olevan tutkimustiedon perusteella on selvää, että verkon kautta tapahtuva seksuaaliväkivalta on yhtä lailla haitallista kuin fyysisesti samassa tilassa toteutettu
- Haitallisuutta lisäävät verkkovälitteisten hyväksikäyttöjen ominaispiirteet, kuten uhrin omaan aktiivisuuteen liittyvä syyllisyys ja häpeä sekä kuva- ja/tai videomateriaalin olemassaolo
- Lisääntynyt riski pitkittyneille/pysyville haittavaikutuksille
 - *Yleislausunto verkkovälitteisten lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten haitallisuudesta*

II – Rangaistuskäytännön ankaroituminen

- Vuoden 2018 rikoslain 20 luvun uudistuksessa keskeisin tavoite on ollut mm. rangaistusten kiristäminen ja rangaistuskäytännön ankaroituminen
 - Muutoksen on ollut tarkoitus osoittaa myös lainsäätäjän entistä ankarampaa suhtautumista lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin
 - HE 212/2018 vp
- Myös vahingonkorvauskäytännön oltava linjassa tällaisen entistä ankaramman suhtautumisen ja lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten vahingollisuuden ymmärtämisen kanssa.

III – HEVAn suositukset 1/2

HEVA III/1.4.2: korvaussuositus yksittäisistä seksuaalisista teoista, yksittäisistä sukupuoliyhteyksistä hyvin lähellä suojaikäräjaa olevan lapsen kanssa sekä seksuaalisista teoista, jotka on tehty ilman fyysistä läsnäoloa esimerkiksi internetin välityksellä, on 1 000–4 000 euroa.

HEVA III/1.4.3: korvaussuositus yksittäisistä sukupuoliyhteyksistä sekä pitkään jatkuneista ja lukuisista seksuaalisista teoista on 4 000–10 000 euroa.

- Vuodelta 2020, perustuvat oikeuskäytäntöön 1.1.-30.6.2018 ja tätä aikaisemmin kerättyyn aineistoon
- Suosituksissa ei käsillä olevaa tapausta vastaavaa esimerkkiä
- Verkkovälitteinen seksuaaliväkivalta yhtä haitallista kuin seksuaaliväkivallan muut muodot – ei perustetta arvioida lievemmin

III – HEVAn suositukset 2/2

- Lähtökohdaksi ei voida ottaa HEVA III/1.4.2 vain siksi, että siinä mainitaan internetin välityksellä tehdyt teot
- Useimmissa tapauksissa kyseessä pitkään jatkuneet ja lukuisat seksuaaliset teot
- Kärsimyskorvausta tulee arvioida liukuvasti HEVA III/1.4.2 ja 1.4.3 mukaan, eli asteikolta 1 000-10 000 euroa huomioiden kunkin tapauksen ominaispiirteet

IV – Mitoittamiseen vaikuttavat tekijät 1/3

- HEVA: menettely, johon hyväksikäyttö on perustunut, hyväksikäytön sisältö, lapsen ikä ja kypsyys, jatkuvien tekojen osalta hyväksikäytön kesto ja tapausten lukumäärä.
- VahL 5:6.2: loukkauksen laatu, loukatun asema, loukkaajan ja loukatun välinen suhde, loukkauksen julkisuus.
- Oikeuskäytäntö: asianomistajan vastaajalle lähettämien kuva- ja videotallenteiden määrä, mitä niissä on kuvattu, onko asianomistaja tunnistettavissa, viestittelyn kesto, tapauksen mahdolliset erityispiirteet

IV – Mitoittamiseen vaikuttavat tekijät 2/3

- Asianomistajan ikä ja kypsyys: asianomistajat pääosin 8-13-vuotiaita
 - Kriittinen ikävaihe lapsen seksuaaliselle ja muulle kehitykselle
 - Seksuaalinen kaltoinkohtelu, hyväksikäyttö ja väkivalta omiaan aiheuttamaan erityisen vakavia ja perustavaa laatua olevia ja pitkäkestoisia vaurioita
 - Alttius manipuloinnille, painostukselle, pelottelulle, kiristykselle ja uhkailulle ja tällaisen teon vakava haitallisuus terveelle kehitykselle sekä luottamuksen ja turvallisuuden kokemukselle
 - *Väestöliiton asiantuntija- ja lääkärilausunto oikeudenkäyntiä varten (2019)*

IV – Mitoittamiseen vaikuttavat tekijät 3/3

- Menettely ja hyväksikäytön sisältö
 - Valheellisuuteen perustuva menettely
 - Houkuttelu ja manipulaatio
 - Nuoren iän hyväksikäyttö
 - Suunnitelmallisuus, sinnikkyys, järjestelmällisyys
 - Asianomistajien osallistaminen ja sitouttaminen
 - Materiaalin lähettäminen asianomistajille
 - Materiaalin tallentaminen
 - Seksuaalinen hyväksikäyttötarkoitus
 - Painostaminen ja/tai uhkailu
- *Väestöliiton Seksuaaliterveysklinikan asiantuntija- ja lääkärilausunto oikeudenkäyntiä varten (2014)*
- Asianomistajan tunnistettavuus

V – Korvausvaatimusten luokittelu

- Lähtökohta: teko/teot joihin lapsi saatu ryhtymään
- Haitallisuutta lisäävät tekijät:
 - kuvien tai videoiden vastaanottaminen vastaajan sukupuolielimestä tai masturboinnista;
 - tekoajan pituus;
 - lähetetyn materiaalin määrä;
 - lapsen erityisen nuori ikä; ja
 - muut erityiset kärsimystä lisäävät piirteet (esimerkiksi painostus tai uhkailu).

Luokka	Lapsi on saatu videolla	Korvausvaatimus
LUOKKA I	• puristelemaan rintojaan; tai • esiintymään vähissä vaatteissa tai ilman vaatteita tai riisuutumaan.	2 000 euroa → tuomittu 1 000 €
LUOKKA II	• esittelemään videolla sukupuolielintään tai peräaukkoaan; tai • koskettelemaan taikka levittelemään sitä niin, että videolla sukupuolielin tai peräaukko on pääosassa tai selvästi näkyvissä.	4 000 euroa → tuomittu 3 000 – 3 500 €
LUOKKA III	• penetroidaan itseään käsin tai esineellä; tai • ulostamaan tai virtsaamaan.	7 000 euroa → tuomittu 5 000 – 5 500 €
LUOKKA IV	• penetroidaan itseään useammalla eri esineellä; tai • penetroidaan itseään esineellä sekä ulostamaan tai virtsaamaan.	9 000 euroa → tuomittu 6 500 € / 8 000 – 9 000 €